

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального
закладу Укоопспілки
«Полтавський університет
економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра української, іноземних мов та перекладу

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Основи комунікативної лінгвістики»**

з підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітня програма	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Укладач програми: Тупиця О. Ю. – к. філол. н., доц., доцент кафедри української, іноземних мов та перекладу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Рецензенти програми: Стороха Б. В., канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри романо-германської філології Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка;

Рябокін Н. О., канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри перекладу та іноземних мов Полтавського інституту економіки і права.

Програму навчальної дисципліни схвалено й обговорено на засіданні кафедри української, іноземних мов та перекладу.

Протокол засідання кафедри від 15 травня 2019 р., № 9.

Завідувач кафедри української,
іноземних мов та перекладу
д. філол. н., професор
_____ Н. М. Бобух

ПОГОДЖЕНО
Гарант освітньої програми
«Германські мови та літератури
(переклад включно), перша –
англійська»
д. філол., професор
_____ О. І. Кобзар

ПОГОДЖЕНО
Голова науково-методичної
ради, д. е. н., професор
_____ Н. С. Педченко

КОРОТКА АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Основи комунікативної лінгвістики» – ознайомлення студентів з основними положеннями лінгвістичної науки, а саме: формування уявлень про теорію мовної комунікації як лінгвістичну науку, що має міждисциплінарний характер; вивчення феномену мовної комунікації; формування умінь і навичок аналізу комунікативних процесів і явищ; використання набутих знань у процесі перекладацької діяльності та філологічних дослідженнях.

Цель изучения учебной дисциплины «Основы коммуникативной лингвистики» – ознакомление студентов с основными положениями лингвистической науки, а именно: формирование представления о теории языковой коммуникации как лингвистической науке, имеющей междисциплинарный характер; изучение феномена языковой коммуникации; формирование умений и навыков анализа коммуникативных процессов и явлений; использование приобретенных знаний в процессе переводческой деятельности и филологических исследованиях.

The purpose the academic discipline "Fundamentals of Communicative Linguistics" is to familiarize students with the main provisions of linguistic science: forming the idea of language communication theory as a linguistic science that has an interdisciplinary nature; studying the phenomenon of language communication; forming the skills and abilities to analyze communication processes and phenomena; using the acquired knowledge in the process of translation and philological research.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи комунікативної лінгвістики» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська освітня програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», затвердженої наказом по університету від 22 травня 2019 р., № 6.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи комунікативної лінгвістики» є мовна комунікативна діяльність у реальних ситуаціях людського спілкування.

Мета навчальної дисципліни «Основи комунікативної лінгвістики» – ознайомлення студентів з основними положеннями лінгвістичної науки, а саме: формування уявлень про теорію мовної комунікації як лінгвістичну науку, що має міждисциплінарний характер; вивчення феномену мовної комунікації; формування умінь і навичок аналізу комунікативних процесів і явищ; використання набутих знань у процесі перекладацької діяльності та філологічних дослідженнях.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

ПР 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПР 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв’язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПР 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПР 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПР 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПР 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

СК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

Навчальна дисципліна є обов'язковою відповідно до навчального плану. Форма підсумкового контролю знань – залік.

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальні засади мовної комунікації.

Теорія мовної комунікації як наука. Теорія комунікації як методологічна основа для вивчення мовної комунікації. Теорія мовної комунікації в системі мовознавчих наук. Методи дослідження мовної комунікації.

Тема 2. Природа, структура і типологія людської комунікації.

Комунікація і спілкування. Моделі комунікації. Основні елементи процесу комунікації. Мотиви, цілі та функції комунікації. Типологія комунікації за різними критеріями.

Тема 3. Комунікація як мовленнєва діяльність.

Сутність мови, мовлення, мовленнєвої діяльності. Типи і види мовлення як діяльності. Механізми та процеси мовленнєвої діяльності. Прагматичні аспекти комунікації. Гендерні аспекти комунікації.

Тема 4. Організація мовного коду в комунікації.

Сутність і структура мовленнєвого акту. Основні параметри мовленнєвих актів. Типологія мовленнєвих актів. Дискурс і його організація. Мовленнєві жанри й дискурси.

Тема 5. Особливості мовної комунікації.

Комунікативний кодекс і його складники. Основні принципи спілкування та максими їх утілення. Правила спілкування. Конвенції спілкування. Мовленнєвий етикет.

Тема 6. Культура мовної комунікації.

Культура мовлення та мовленнєва культура. Мовні норми. Комунікативні якості мовлення. Акустичні параметри мовлення. Культура слухання.

Тема 7. Невербальні засоби комунікації.

Фонація. Кінесика. Жести у системі невербальних засобів комунікації. Види жестів. Ритмічні жести. Емоційні жести. Жести-знаки. Вказівні жести. Жести-символи. Інші невербальні засоби комунікації. Невербальні особливості міжкультурної комунікації.

Тема 8. Ознаки і чинники ефективної мовної комунікації.

Ефективна мовна комунікація. Комунікативна компетенція. Комунікативні закони. Механізми мовленнєвого впливу. Комунікативна позиція і способи її посилення. Комунікативні табу.

Тема 9. Тактико-стратегічний потенціал мовної комунікації.

Сутність комунікативної стратегії і комунікативної тактики. Типологія комунікативних стратегій. Комунікативні стратегії і тактики різних типів дискурсу. Специфіка реалізації стратегій і тактик міжособистісного спілкування.

Тема 10. Ознаки і причини неуспішної мовної комунікації.

Неуспішна мовна комунікація. Типологія комунікативних невдач. Невдачі у міжкультурній комунікації.

Тема 11. Етноспецифіка мовної комунікації.

Комунікативна особистість як продукт і носій лінгвокультури. Комунікативна поведінка та її види. Моделі опису комунікативної поведінки.

Інформаційні джерела

Основні

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підруч. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 344 с.
2. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації : підруч. Черкаси : Чабаненко Ю.А., 2011. 350 с.
3. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 312 с.

Допоміжні

1. Дегтярьова К. В. Основи теорії мовної комунікації : навч.-метод. посіб. Полтава, 2012. 70 с.
2. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення : навч. посіб. Київ : Ліра, 2007. 240 с.
3. Косенко Ю.В. Основи мовної комунікації: навч. посіб. Суми : СДУ, 2011. 187 с.

Інформаційні

1. Лінгвістичний портал з української мови [Електронний ресурс] .– Режим доступу : www.mova.info .
2. Український правопис [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.pravopys.net.
3. Російсько-українські словники [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.r2u.org.ua .
4. Словники он-лайн [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.rozum.org.ua .
5. Словники України [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>.
6. Українська мова : Енциклопедія [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>.